

СТАНОВИЩЕ

от проф. Румяна Крумова-Пешева, дпсн

на Дисертационен труд на Румен Анатолиев Димитров

на тема: **„ПСИХОМОТОРНА ДИСРЕГУЛАЦИЯ ПРИ РЕКУРЕНТНИ ДЕПРЕСИИ“**

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално
направление 3.2. Психология (Клинична психология)

Научен ръководител: проф. Румяна Крумова-Пешева, дпсн

Научен консултант: проф. д-р Светлозар Хараланов, дм

Дисертационният труд на Румен Димитров е посветен на темата за депресивното страдание с цел откриването на ефективен комплексен подход за неговата прецизна диагностика и терапия. Депресията е една от добре познатите и изследвани теми в клиничната и научно-изследователска практика, но въпреки това докторантът подхожда към нея по актуален, убедителен и напълно осъвременен начин. Неговата идея е да „срещне“ психомоторните параметри с техните психологични и психопатологични корелати в единна и модерна система на съотнасяне. Поставя сериозен акцент върху инвалидиращите аспекти на заболяването, както и върху широкия спектър на депресивната симптоматика.

Дисертационната разработка е с обем от 140 страници. Включва въведение, три глави, заключение и приложения. Библиографията съдържа 183 заглавия, от които 21 са на кирилица и 160 – на латиница. Всички литературни източници са напълно релевантни на разглежданата в работата научна и изследователска проблематика. Данните от емпиричното изследване са онагледени посредством 27 таблици и 16 фигури. Представени са три публикации на автора, свързани с темата на дисертацията. Авторефератът е разположен на

37 страници и отразява изцяло информативно основните акценти на разработката с главните теоретични и емпирични насоки в тях.

Във въведението на дисертационния труд авторът подчертава актуалността и сериозността на депресията в съвременната реалност с внимание върху рисковете от депресивната болест в разнообразните ѝ форми, като отбелязва и необходимостта от прецизиран комплексен подход при нейното повлияване. Нарушенията в психомоториката на болните в техните две противоположни насоки – психомоторна ретардация и психомоторна ажитация са посочени като значим диагностичен маркер, наред с другите водещи симптоми на депресивното разстройство.

В първа глава „Научна постановка на проблема“ изчерпателно и убедително са разгледани понятията: депресия, рекурентно депресивно разстройство, психомоторика, психомоторни нарушения и др. Авторът прави сериозна рефлексия върху различни теоретични парадигми като: ортодоксална психоанализа, психоаналитични възгледи от гледна точка на обектните отношения, поведенчески, когнитивни теории за депресивните състояния, хуманистичен подход, биологични възгледи и др. Обръща специално внимание върху ролята на малкия мозък в регулацията на емоциите и движенията. Малкомозъчният когнитивно-афективен синдром се разглежда като състояние, отразяващо участието на определени мозъчни центрове в езекуторните функции, равновесието и балансираността, в преживяванията и активността на човека. По изключително професионален начин е представена ретардираната и ажитираната депресия като убедително са показани изследвания на психомоторни нарушения при депресивно болни. Отбелязани са промените в движенията, речта, общата моторна активност, фината моторика и др. Убедително са показани също клинични скали за оценка на психомоториката и основно - методът Компютърна кранио-корпо-графия (ККГ).

Втора глава на дисертационния труд се отнася до организацията и провеждането на емпиричното изследване. Целите, задачите и хипотезите са представени професионално коректно и изчерпателно. В изследването са включени 60 пациента, преминали през стационарно лечение в Първа психиатрична клиника на МБАЛНП „Св. Наум“, както и 72 здрави доброволци. Съобразени са подходящи включващи и изключващи критерии при подбора на респондентите. За оценка на тежестта на депресивната симптоматика е

използвана обективната скала за оценка на депресивни състояния Montgomery-Asberg Depression Rating Scale (MADRS). Степента на тревожната симптоматика се диагностицира посредством скалата Hamilton Anxiety Scale (HAM-A). Методът, с който са изследвани отделните психомоторни показатели при пациентите с рекурентни депресии и здравите индивиди, е компютърната ултразвукова кранио-корпо-графия (УЗ-ККГ). Оценката на депресивитета и тревожността на пациентите е реализирана на два пъти, непосредствено след изследването с ККГ. Първи път пациентите са подложени на изследването в деня на постъпването си в клиниката, а повторно – в деня преди изписването си. За статистическата обработка на данните са използвани описателна статистика, честотен анализ; t-тест за две независими извадки, t-тест за зависими извадки; дисперсионен, корелационен анализ и др.

Трета глава представя изключително изчерпателен и убедителен анализ на получените данни, прецизна интерпретация на резултатите, проверка на хипотезите и дискусия. Потвърдени са умело допусканията, че пациентите с рекурентна депресия се различават по психомоторните си показатели от контролната група лица; болните с високи показатели по скалите за депресия категорично са по-инхибирани психомоторно, а подобрението в депресивната симптоматика на клинично равнище е свързано с нормализиране на кранио-корпо-графските показатели. Става ясно, че съществува статистически значима разлика в психомоториката на пациентите с рекурентно депресивно разстройство и на здравите лица от контролната група. Отбелязаните статистически значими различия между психомоторните показатели преди и след лечението се явяват ясно и категорично доказателство за ефекта от медикаментозната терапия. Обективизирана е и връзката, която съществува между психомоториката и депресивната симптоматика. Информативно е доказано от автора, че в групата на болите с рекурентна депресия съществува значима корелация между тежестта на психомоторната дисрегулация, измерена с апаратурата и тежестта на депресивното състояние, измерена чрез скалата за оценка на депресията. Открива се обстоятелството, че промените в психомоториката, регистрирани посредством УЗ-ККГ, могат да бъдат използвани, както за подпомагане на психодиагностичния процес, така и за планиране на бъдещата терапевтична работа с пациентите. По убедителен и задълбочен начин с дисертационната си разработка Румен Димитров доказва, че диагностицирането на дисрегулаторни механизми в психомоторното функциониране на болния е само малка част от разбирането на проблема, който съдържат

афективните болести в психиатрията. Откриването на нови подходи в диагностицирането и диференциалното интерпретиране се явяват ключов фактор към подходящата терапия, към превенцията на рецидиви и към ефективното реинтегриране и реадаптиране в обществото на депресивно болните.

Приносните моменти на дисертацията са представени напълно реалистично и ясно в теоретичните им и приложни аспекти. За първи път в литературата при рекурентна депресия се установява статистически значима корелация между психомоторната дисрегулация, измерена с помощта на обективна апаратна техника и резултатите от стандартна клинична скала за оценка на тежестта на депресивния епизод. Коректно проведеното изследване показва по безспорен начин, че посредством кранио-корпо-графията могат да се наблюдават промените в състоянието на пациентите в цялостния процес на медикаментозна терапия и психотерапия.

В заключение: дисертационният труд на Румен Димитров съдържа важна научно-практическа стойност в областта на психодиагностичната, психиатричната и психотерапевтичната практика. Разработката представя изчерпателен теоретичен обзор на разнородни теории към въпроса за депресията, както и интерпретации, анализ и синтез на водещи научно-изследователски подходи.

Дисертацията е доказателство за убедителните способности на автора за провеждане на задълбочени и комплексни емпирични изследвания, както и за качествата му за многопластово интерпретиране на важни психофизиологични, интрапсихични и интерперсонални психични феномени в норма и патология. Всичко това ми дава основание да предложа напълно убедено на уважаемото научно жури на Румен Анатолиев Димитров да бъде присъдена научната и образователна степен „**доктор**“ по професионално направление 3.2. Психология (Клинична психология).

Изготвил становището:.....

(проф. дпсн Р. Крумова-Пешева)

04.11.2022г.

гр. София